

SYLABUS
DOTYCZY CYKLU KSZTAŁCENIA 2021-2024

1. Podstawowe informacje o przedmiocie/module

Nazwa przedmiotu/ modułu	WPROWADZENIE DO KOMPARATYSTYKI
Kod przedmiotu/ modułu*	PS45_I.1
Wydział (nazwa jednostki prowadzącej kierunek)	Kolegium Nauk Humanistycznych
Nazwa jednostki realizującej przedmiot	Instytut Polonistyki i Dziennikarstwa
Kierunek studiów	Polonistyka stosowana
Poziom kształcenia	Studia pierwszego stopnia (licencjackie)
Profil	Ogólnoakademicki
Forma studiów	Studia stacjonarne
Rok i semestr studiów	Rok I i II, semestr 2 i 4
Rodzaj przedmiotu	Przedmiot do wyboru
Język wykładowy	Język polski
Koordynator	dr hab. prof. UR Mariusz Chrostek
Imię i nazwisko osoby prowadzącej / osób prowadzących	dr hab. prof. UR Mariusz Chrostek; dr hab. prof. UR Kazimierz Maciąg; prof. dr hab. Marek Stanisław; dr Wojciech Maryjka

1.1. Formy zajęć dydaktycznych, wymiar godzin i punktów ECTS

Se- mestr	Wykł.	Ćw.	Konw.	Lab.	Sem.	ZP	Prakt.	Inne (ja- kie?)	Liczba pkt ECTS
2, 4		20+10S							3

1.2. Sposób realizacji zajęć

☒ zajęcia w formie tradycyjnej

☒ zajęcia realizowane z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1.3 Forma zaliczenia przedmiotu /modułu (z toku) (egzamin, zaliczenie z oceną, zaliczenie bez oceny)

zaliczenie z oceną

2. WYMAGANIA WSTĘPNE

Wiadomości z zakresu historii i teorii literatury, umiejętność interpretowania tekstu literackiego i kulturowego. Ogólna wiedza o wybranych literaturach narodowych. Ogólna wiedza o innych niż literatura dziedzinach kultury i sztuki.

3. CELE, EFEKTY KSZTAŁCENIA, TREŚCI PROGRAMOWE I STOSOWANE METODY DYDAKTYCZNE

3.1 Cele przedmiotu/modułu

C ₁	Zapoznanie studentów z przedmiotem, teorią oraz podstawową metodologią badań komparatystycznych.
C ₂	Przysposobienie do postrzegania zjawisk humanistycznych w sposób interliteracki i interdyskursywny – zarówno w ujęciu synchronicznym, jak i diachronicznym.
C ₃	Nauka praktycznej interpretacji tekstów literackich (i różnych tekstów kultury) w ujęciu porównawczym i kontekstowym.
C ₄	Kształcenie umiejętności sytuowania twórczości polskich pisarzy w szerokim kontekście innych literatur narodowych.
C ₅	Kształcenie umiejętności określania tego, co wspólne i tego, co odrębne dla literatury i innych typów dyskursów kulturowych (filozofii, nauki, religii) oraz dla literatury i innych dziedzin sztuki.

3.2 Efekty kształcenia dla przedmiotu/ modułu (wypełnia koordynator)

EK (efekt kształcenia)	Treść efektu kształcenia zdefiniowanego dla przedmiotu (modułu)	Odniesienie do efektów kierunkowych (KEK)
EK_01	Student/ka ma podstawową wiedzę z zakresu literaturoznawstwa i kulturoznawstwa, ze szczególnym uwzględnieniem komparatystyki literackiej i kulturowej.	K_Wo1
EK_02	Student/ka orientuje się w powiązaniach komparatystyki literackiej z pokrewnymi naukami humanistycznymi i społecznymi; ma podstawową wiedzę o wybranych zagadnieniach historycznych, społecznych, religijnych, filozoficznych i politycznych w wymiarze międzykulturowym.	K_Wo4
EK_03	Student/ka ma wiedzę o podstawowej terminologii i metodologii badań w dziedzinie komparatystyki literackiej i kulturowej.	K_Wo5
EK_04	Student/ka potrafi posługiwać się podstawowymi ujęciami teoretycznymi, paradygmatami badawczymi i pojęciami właściwymi dla komparatystyki literackiej i kulturowej.	K_Uo3
EK_05	Student/ka w podstawowym zakresie umie umiejscowić poznawane literackie i pozaliterackie wytwory wybranych kultur w ogólnym kontekście historyczno-kulturowym.	K_Uo6
EK_06	Student/ka potrafi porównywać ze sobą teksty pochodzące z różnych obszarów kulturowych z zastosowaniem odpowiednich metod	K_Uo5
EK_07	Student/ka uczestniczy w życiu kulturalnym, korzystając z różnych mediów i różnych jego form.	K_Ko1

3.3 Treści programowe (wypełnia koordynator)

A. Problematyka wykładu

Treści merytoryczne
Nie dotyczy

- B. Problematyka ćwiczeń audytoryjnych, konwersatoryjnych, laboratoryjnych, zajęć praktycznych

Treści merytoryczne
1. Definicja komparatystyki i jej historyczna zmienność.
2. Krótki przegląd najważniejszych tendencji w komparatystyce po II wojnie światowej.
3. Problematyka współczesnej komparatystyki w obliczu zmian kulturowych i metod badania literatury oraz kultury. Współczesne specjalizacje komparatystyczne: komparatyśka literacka, kulturowa, cywilizacyjna, dyskursów, interartystyczna, intermedialna, translatologiczna i historyczna. Możliwości badań komparatystycznych w odniesieniu do literatury polskiej.
4. Dzieło literackie w kontekście kulturowym. Kulturowe uwarunkowania poznania humanistycznego. Koncepcja dzieła otwartego (M. Bachtin, U. Eco). Dzieło literackie jako specyficzne narzędzie i medium poznawcze. Pogłębione czytanie tekstu literackiego a problem kompetencji odbiorcy „zaangażowanego”. Intertekstualność. Wielokulturowość. Kulturowa teoria literatury.
5. Podstawowe pojęcia i zagadnienia komparatystycznej teorii literatury i poetyki (interakcja, transfer, asymilacja, hybrydyzacja, wymiana, transpozycja).
6. Relacje między odmiennymi typami dyskursów: literaturą a nauką, literaturą a filozofią, literaturą a religią.
7. Literatura a inne sztuki – oświeclanie się sztuk. - Związki z malarstwem (fragmenty <i>Króla-Ducha</i> J. Słowackiego a malarstwo W. Turnera i W. Blake’a). - Związki z muzyką (fugi muzyczne i literackie: J.S. Bach <i>Toccata i fuga d-mol</i> – S. Grochowiak, <i>Fuga</i> , R. Wojacek <i>Fuga</i> , K.I. Gałczyński <i>Mała fuga</i>). - Związki z teatrem (przekład wybranego dramatu J. Słowackiego na scenę). - Związki z filmem (adaptacja filmowa i telewizyjna wybranej polskiej powieści).
8. Kategoria: literatura regionalna, narodowa, powszechna – ich wzajemne relacje. Koncepcja <i>Weltliteratur</i> oraz <i>Littérature générale</i>.
9. Relacje literatury polskiej i innych literatur narodowych – kontakty, wpływy obustronne. Jednakowe kryteria dla wszystkich literatur – komparatystyczna lektura literatury polskiego narodu, osadzonego w realiach środkowoeuropejskich. - Związki literackie polsko-francuskie (<i>Księgi narodu i pielgrzymstwa polskiego</i> A. Mickiewicza wobec <i>Les paroles d'un croyant</i> H.F.R. Lamennais’go). - Związki polsko-angielskie (<i>Ostatni</i> Z. Krasińskiego a <i>Więzień Chillonu</i> G. Byrona). - Związki polsko-niemieckie (<i>Bojownicy</i> H. Laubego wobec powstania listopadowego). - Związki polsko-rosyjskie (<i>Pieśń Wajdeloty</i> z <i>Konrada Wallenroda</i> A. Mickiewicza oraz <i>Prorok</i> A. Puszkina – rzecz o misji poety).
10. Translatologia – teoria przekładu. Przekład artystyczny a przekład użytkowy. Przekład intersemiotyczny i jego odmiany. Czy poezja jest przekładalna? Językowe, tekstowe i kulturowe bariery przekładu.
11. Antropologia literatury – status dyscypliny, kłopoty terminologiczne. Literatura jako miejsce ujawniania się „trwałych dyspozycji kulturowych człowieka” (mity, archetypy, symbole, rytuały).

12. Najnowsze tendencje w komparatystyce – literatura a badania kulturowe (Cultural Studies), postkolonializm, feminizm, gender.

3.4 Metody dydaktyczne

- ćwiczenia: analiza tekstów z dyskusją (indywidualne i w grupach)
- prezentacje multimedialne
- metody poglądowe (prezentacja slajdów)
- pogadanka, wykład.

4. METODY I KRYTERIA OCENY

4.1 Sposoby weryfikacji efektów kształcenia

Symbol efektu	Metody oceny efektów kształcenia (np.: kolokwium, egzamin ustny, egzamin pisemny, projekt, sprawozdanie, obserwacja w trakcie zajęć)	Forma zajęć dydaktycznych (w, ćw, ...)
EK_01	Bieżąca ocena podczas zajęć	Ćwiczenia
EK_02	Bieżąca ocena wypowiedzi, referatów, prezentacji podczas zajęć	Ćwiczenia
EK_03	Ocena bieżąca indywidualnych wystąpień studentów (referatów, prezentacji, głosów w dyskusji)	Ćwiczenia
EK_04	Ocena indywidualnych wystąpień studentów, w tym ćwiczeń interpretacyjnych	Ćwiczenia
EK_05	Ocena wypowiedzi, referatów, prezentacji przygotowanych przez studentów	Ćwiczenia
EK_06	Ocena poprawności wykonywanych ćwiczeń	Ćwiczenia
EK_07	Obserwacja ciągła pracy studentów na zajęciach i na konsultacjach	Ćwiczenia

4.2 Warunki zaliczenia przedmiotu (kryteria oceniania)

Na ocenę składają się następujące elementy:

- obecność na zajęciach i aktywne w nich uczestniczenie (dopuszcza się jedną nieusprawiedliwioną nieobecność)
- referaty i prezentacje przygotowywane w domu
- znajomość literatury przedmiotu i przygotowywanie się do ćwiczeń.

5. CAŁKOWITY NAKŁAD PRACY STUDENTA POTRZEBNY DO OSIĄGNIĘCIA ZAŁOŻONYCH EFEKTÓW W GODZINACH ORAZ PUNKTACH ECTS

Forma aktywności	Średnia liczba godzin na zrealizowanie aktywności
Godziny kontaktowe wynikające planu z studiów	20+10 S
Inne z udziałem nauczyciela (udział w konsultacjach, egzaminie)	2
Godziny niekontaktowe – praca własna studenta	40

(przygotowanie do zajęć, egzaminu, napisanie referatu itp.)	
SUMA GODZIN	72
SUMARYCZNA LICZBA PUNKTÓW ECTS	3

* Należy uwzględnić, że 1 pkt ECTS odpowiada 25-30 godzin całkowitego nakładu pracy studenta.

6. PRAKTYKI ZAWODOWE W RAMACH PRZEDMIOTU/ MODUŁU

wymiar godzinowy	nie dotyczy
zasady i formy odbywania praktyk	nie dotyczy

7. LITERATURA

Literatura podstawowa:

- *Antologia zagranicznej komparatystyki literackiej*, red. H. Janaszek-Ivaničková, Warszawa 1997 [tu teksty: H. Remak, *Literatura porównawcza – jej definicja i funkcje*; U. Weisstein, *Literatura i sztuki wizualne*; R. Etiemble, *Czy należy zrewidować pojęcie „Weltliteratur”*]
- *Badania porównawcze. Dyskusja o metodzie*, red. A. Nowicka-Jeżowa, Izabelin 1998
- Brzostowska-Tereszkiewicz T., *Komparatystyka literacka wobec translatoologii. Przegląd stanowisk badawczych*, „Przestrzenie Teorii” 2004, nr 3/4
- Chałacińska-Wiertelak H., *Horyzonty współczesnej komparatystyki. Uwagi wstępne*, [w:] *Problemy współczesnej komparatystyki*, red. H. Chałacińska-Wiertelak i W. Wasyleńko, Poznań 2003
- Etiemble R., *Porównanie to jeszcze nie dowód*, przeł. W. Błońska, „Pamiętnik Literacki” 1968, z. 3
- Heistein J., *Wprowadzenie do literaturoznawstwa porównawczego*, Wrocław 1992
- Hejmej A., *Interdyscyplinarność i badania komparatystyczne*, [w:] *Literatura i wiedza*, red. W. Bolecki i E. Dąbrowska, Warszawa 2006
- Hejmej A., *Komparatystyka. Studia literackie – studia kulturowe*, Kraków 2013
- Janaszek-Ivaničková H., *O współczesnej komparatystyce literackiej*, Warszawa 1989
- Kasperski E., *Kategorie komparatystyki*, Warszawa 2010
- Kasperski E., *O teorii komparatystyki*, [w:] *Literatura. Teoria. Metodologia*, red. D. Ulicka, Warszawa 1998
- *Komparatystyka literacka a przekład*, red. P. Fast, K. Żemła, Katowice 2000 (wybrane teksty)
- *Kulturowa teoria literatury*, red. R. Nycz, M.P. Markowski. Kraków 2006
- Markiewicz H., *Badania porównawcze w literaturoznawstwie polskim; Zakres i podział literaturoznawstwa porównawczego*, [w:] tegoż *Przekroje i zbliżenia dawne i nowe*, Warszawa 1976
- *Niewspółmierność. Perspektywy nowoczesnej komparatystyki. Antologia*, red. T. Bilczewski, Kraków 2010
- Pietrkiewicz J., *Literatura polska w perspektywie europejskiej*, Warszawa 1986
- Skwara M., *Stara i nowa komparatystyka literacka*, [w:] *Komparatystyka dla humanistów. Podręcznik akademicki*, red. M. Dąbrowski, Warszawa 2011
- Walzel O., *Wzajemne naświetlanie się sztuk*, [w:] *Teoria badań literackich za granicą*, t. 2, cz. 1, Kraków 1974

Literatura uzupełniająca:

- Bilczewski T., „Czytać po wieży Babel”. *Komparatystyka – hermeneutyka – przekład*, [w:] *Hermeneutyka i literatura. Ku nowej koiné*, red. M. Januszkiewicz, K. Kuczyńska-Koschany, Poznań 2006
- Bilczewski T., *Komparatystyka i interpretacja*, Kraków 2010
- Borowy W., *O wpływach i zależnościach w literaturze*, Kraków 1921
- Cieśla-Korytowska M., *Komparatystyka w Polsce*, „Ruch Literacki” 1995, z. 4
- Dąbrowski M., *Swój/Obcy/Inny. Z problemów interferencji i komunikacji międzykulturowej*, Izabelin 2001 (wybrane teksty)
- Ďurišin D., *Podstawowe typy związków i zależności literackich*, przeł. J. Baluch, „Pamiętnik Literacki” 1968, z. 3
- Hejmej A., *Muzyczność dzieła literackiego*, Wrocław 2002
- Iser W., *Zmienne funkcje literatury. Przekłady i komentarze*, [w:] *Odkrywanie modernizmu*, red. R. Nycz, Kraków 2004
- Kasperski E., *Związki literackie, intertekstualność i literatura powszechna*, [w:] tegoż, *Literatura i różnorodność. Teoria literatury w sytuacji ponowoczesności*, Warszawa 1996
- *Komparatystyka dla humanistów*, red. M. Dąbrowski, Warszawa 2012
- *Komparatystyka dzisiaj. Zagadnienia teoretyczne i ogólne*, red. E. Szczęsna, E. Kasperski, Kraków 2010
- Kuziak M., *Komparatystyka na rozdrożu? „Porównania”* 2008
- *Literatura a malarstwo – malarstwo a literatura. Panorama myśli polskiej XX wieku*, red. G. Królikiewicz i in. Kraków 2009
- Mitosek Z., *Mickiewicz w oczach Francuzów*, Warszawa 1999
- Możejko E., *Między kulturą a wielokulturowością: dylematy współczesnej komparatystyki*, [w:] *Sporne i bezsporne problemy współczesnej wiedzy o literaturze*, red. W. Bolecki, R. Nycz, Warszawa 2002
- Praz M., *Mnemosyne. Rzecz o powinowactwie literatury i sztuk plastycznych*, przeł. W. Jekiel, Warszawa 1981
- Sławiński J., *Wypowiedź literacka a wypowiedź filozoficzna: trzy kwestie i jedna ponadto*, [w:] tegoż, *Prace wybrane*, t. IV: *Próby teoretycznoliterackie*, Kraków 2000
- Szczęsna E., *Interpretacja i polisemiotyczność*, [w:] tejże *Poetyka mediów*, Warszawa 2007